

Til: Havbruksutvalget

Innspill – Rammevilkår for landbasert oppdrett

Sammendrag av innspill:

Et helhetlig og fremtidsrettet tillatelsessystem må ta inn over seg følgende ambisjoner og målsettinger:

- Det komparative fortrinn som ligger i vår naturgitte kystlinje må i større grad utnyttes til økt bærekraftig matvareproduksjon.
- Det bærende prinsipp for utformingen av vilkårene for landbaserte tillatelser bør være å utvikle en akvakulturnæring som i betydelig grad reduser de mer uønskede sider ved tradisjonelt oppdrett i sjø. Reguleringene må være formålstjenlige og saklige ut fra dette prinsippet.
- Reguleringene bør søke å fremme en bærekraftig balanse (god miks) mellom oppdrett i kystsonen, på land, og offshore.
- Regelverket bør legge til rette for at norsk akvakulturnæring kan hente ut merpotensialet som et samarbeid mellom landbasert og sjøbasert akvakultur. Dette for å få til en optimalisering (biologisk så vel som økonomisk mv) hverken landbasert eller sjøbasert akvakultur kan hente ut hver for seg. Oppnås dette vil det gi en konkurransefordel for landbasert oppdrett i Norge sammenlignet med landbasert produksjon i store deler av verden for øvrig. Et tiltak kan være å i større grad åpne for mer fleksible løsninger for flytting av fisk fra land til sjø.
- De politiske og regulatoriske rammebetingelsene må være forutsigbare over tid, og være teknologinøytral.
- Etablere et tydelig skille mellom landbasert og sjøbasert oppdrett av laks og ørret.
  - *På samme måte som retningslinjene definerer anlegg som er "omsluttet av sjø" som sjøbasert, bør utgangspunktet være at anlegg som er omsluttet av land, ansees som landbasert. Ved etablering av landbaserte anlegg innebærer dette at man legger Kartverkets definisjon om kystkonturen til grunn for å skille mellom sjø- og land.*
  - *Retningslinjen bør ikke regulere høyden på oppdretts enhetens laveste nivå i forhold til HAT. De regulatoriske rammevilkårene bør legge til rette for at naturgitte fortrinn utnyttes i vannsirkulasjonen for å sikre minst mulig miljøavtrykk, og en mest mulig kostnadseffektiv produksjon, bl.a. stimulere til mest mulig energieffektive løsninger.*
  - *Rammevilkårene for landanlegget må utformes slik at forbindelsen mellom sjøen og produksjonseenheten kan stenges helt om ønskelig eller nødvendig slik at det ikke er noen direkte forbindelse med sjø (for eksempel som ledd i brakklegging mellom produksjonssykluser).*
- Dagens renskrav på minimum 50% rensing, er på linje med EU sine renskrav.

Innledning:

Det ble i mars 2023 etablert et nettverk for landbaserte oppdrettsselskap, og hvor nettverket igjen etablerte ei arbeidsgruppe: Arbeidsgruppen landbasert oppdrett (ALO). Driften av nettverket og arbeidsgruppen er lagt under Sjømatbedriftene.

Arbeidsgruppen har følgende sammensetning:

Leder	: Kjell Lorentzen	GIGANTE Salmon
Medlem	: Ingjarl Skarvøy	Salmon Evolution
Medlem	: Roald Dolmen	Gaia Salmon
Medlem	: Rode Rønning-Hansen	Andfjord Salmon
Medlem	: Paul Birger Torgnes	Aquaculture Innovation

Om Havbruksutvalget har spørsmål eller ønsker å få belyst nærmere noen av de momentene som adresseres i dette innspillet, stiller vi mer enn gjerne i møte med utvalget for å besvare spørsmålene eller belyse disse nærmere.

Bakgrunn:

Myndigheter har uttrykt en klar ambisjon om at en samlet norsk havbruksnæring skal produsere 5 millioner tonn laks og ørret, innen 2050.

Det er liten tvil om at akvakulturnæringen, i overskuelig framtid, vil være en av Norges aller viktigste næringer. For at ambisjonen skal bli til virkelighet må det legges til rette for rammebetingelser som bidrar til at næringen kan vokse på en bærekraftig måte.

Dette innebærer at vi trenger politiske rammebetingelser som stimulerer til:

- En bærekraftig balanse (god miks) mellom oppdrett i kystsonen, på land, og offshore.
- Innovasjon i teknologier, drift og samarbeidsmodeller, som øker bærekraftig produksjon.

Med dette som utgangspunkt vil en stor del av fremtidig vekst synes å måtte komme gjennom bl.a. landbasert akvakultur.

Utvikling av landbasert oppdrett

I dag er det kun et fåtall selskaper som faktisk er kommet i gang med nevneverdig produksjon, men en rekke anlegg er under bygging, og enda flere er på tegnebrettet.

Analyseselskapet Kontali anslår at det samlet sett er planer om en produksjon på over tre millioner tonn laks på land per år, men at det i 2022 kun ble produsert 12 000 – 13 000 tonn. Kontali forventer at det i 2025 blir produsert rundt 50 000 tonn per år.

I februar d.å. presenterte, Intrafish.com, en artikkel: <https://www.intrafish.com/salmon/here-are-the-worlds-biggest-land-based-salmon-farming-projects/2-1-1385256>, hvor det ble omtalte at det for tiden er om lag 100 landbaserte prosjekter, og hvor de fleste av dem er utenfor Norge. Det å bygge anleggene nært markedet vil kunne spare store kostnader i bl.a. flyfrakt. Men det er verdt å understreke at mange også ønsker å bygge i Norge, da dette gir nærhet til etablerte kunnskapsmiljøer og infrastruktur. Vedlagt følger en liste over de prosjektene som ble presentert av Intrafish.com i februar d.å. (Se eget vedlegg).

ALO vil understreke det faktum at Norge ikke er alene om å utvikle landbaserte oppdrettsanlegg. Derfor vil det være avgjørende at næringen sikres både politiske og regulatoriske rammevilkår som er konkurransedyktig, og gjennom dette bidrar til at etableringer i størst mulig grad skjer her i Norge

Overordnede rammevilkår for landbasert oppdrett

Oppdrett av laks på land vil være et supplement til oppdrett i sjø, samtidig som landbasert vil kunne bidra til en vesentlig del av en fremtidig volumvekst. Oppdrett på land har alle de samme positive sidene for norsk økonomi, både lokalt, nasjonalt og i handelsbalansen med utlandet, som oppdrett i sjø. Samtidig vil oppdrett på land med krav til biologiske sikringer ikke medføre de samme kjente utfordringene som drift i sjø har.

Planlegging og investering i landbaserte anlegg er tid -og kostnadskrevende. Dette understøtter viktigheten av rammevilkårene for en hensiktsmessig etablering av landbasert akvakulturnæring for matfisk må være forutsigbare både når det gjelder de politiske og offentligrettslige rammevilkår. Det er også avgjørende at rammevilkårene er innrettet på en slik måte at de fremstår som teknologinøytrale.

Med dette som utgangspunkt haster det med at myndighetene, etablerer tydelige og forutsigbare rammevilkår.

Særskilte fordeler ved oppdrett på land

- Minimal eller ingen rømningsfare (må være utgangspunktet for alle landanlegg, gitt krav om det).
- Lite eller ingen lakselus dersom vanninntaket er under det havnivået der lus lever.
- Lite eller ingen kjemikalieutslipp fra avlusning og sykdomsbekjempelse.
- Svært lavt biologisk avfallsutslipp i sjøen.
- Biologiske restfraksjoner (fôr og ekskrementer) ivaretas og benyttes i sirkulære prosesser.
- Kommer i liten eller ingen grad i konflikt med fiskeriene, turistfiskeindustrien, skipsfart og ferdsel på sjø generelt.
- Gir muligheter for at nye innovative aktører kan etablere seg, og at flere distrikt kan få tilført aktiviteter og arbeidsplasser.
- Produksjonsenhetenes plassering åpner for effektive logistikk løsninger og nye sorteringsmuligheter.
- Lokasjonene kan produsere kontinuerlig uten brakklegging forutsatt at produksjonsenhetene kan lukkes, tømmes og vaskes/rences mellom sykluser.
- ILA-frie segmenter kan påvises, sikres og kontinuerlig dokumenteres.
- Med mange lukkede produksjonsenheter kan det produseres ulike produkter med ulike kvaliteter som markedet etterspør.

Behov for avklaringer

I dette kapitlet vil vi beskrive nærmere behovet for å avklare skille mellom landbasert og sjøbasert oppdrett og laks.

Skillet mellom landbasert og sjøbasert oppdrett av laks og ørret

Argumentet om at tillatelser på land tildeles vederlagsfritt i motsetning til tillatelser i sjø, trekkes ofte frem som et argument for behovet for klare regler for når produksjonsenheter skal anses å være på land. Det er på den annen side svært kostbart å bygge akvakulturanlegg på land slik at det ikke vil være så store forskjeller i totale investeringskostnadene som det ofte fremstilles som.

Skillet mellom land og sjø er svært viktig av også av andre grunner. Reglene må derfor utformes slik at man realiserer de bærende prinsipper for etablering av akvakultur på land.

Mye av diskusjonen knyttet til skillet mellom land og sjø, i alle fall frem til Losna-dommen ble rettskraftig, oppstod som følge av departementets retningslinjer av 4. juli 2019.

ALO vil bare kort tilføye at et krav om å anlegge bunnen av produksjonsenheter over HAT ikke har noen saklig sammenheng med de bærende prinsipper, og at det for enkelte prosjekter vil kunne øke energibehovet betraktelig.

ALO er overbevist om at utvalget ikke vil foreslå innføring av et vilkår for tillatelse til landbasert oppdrett som ikke har en saklig begrunnelse, og som i tillegg vil ha stor miljøfiendtlig virkning.

Forutsigbare offentlige rammevilkår

Forutsigbare rammevilkår vil være helt avgjørende for utviklingen av enhver bransje og næringsvirksomhet. Samtidig er det verdt å understreke at forutsigbarhet i offentligrettslige vilkår står i en helt egen klasse når det gjelder behov for forutsigbarhet. Endring av disse vil i ytterste konsekvens kunne være virksomhetstruende. I et samfunn som det norske burde risikoen for endrede forutsetninger i det offentlige rammeverket/regelverket, altså den politiske risikoen, være så lav som mulig, og forutsigbarheten i rammevilkårene burde være høy.

Oppdrett på land er en ny næring, og den kommersielle risikoen vil være høyere enn for etablerte næringer. Videre vil avkastningen ligge en del år frem i tid, og viljen til å investere henger ofte sammen med muligheten for å eskalere. For investorene, som må vurdere alle typer kommersielle risiko, vil det være langt mindre attraktivt å investere i bransjer hvor det er en betydelig politisk risiko.

ALO viser til at eventuelle endringer av rammebetingelser må være saklig begrunnet, og bygge på en kunnskapsbasert tilnærming, og da med utgangspunkt i den uttalte ambisjon man har for næringen.

Trondheim den, 22. mai 2023

Kjell Lorentzen
Leder
Arbeidsgruppen Landbasert oppdrett
/Sign./

Robert H. Eriksson
Administrerende direktør
Sjømatbedriftene